

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/23/2021
Identifikačné číslo spisu:	8117220255
Dátum vydania rozhodnutia:	23.08.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8117220255.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti o maloletého O. T., narodeného XX. K. XXXX, bývajúceho u matky, matky JUDr. C. G., narodennej XX. V. XXXX, bývajúcej v P. XXX a otca JUDr. PhDr. J. T., narodeného XX. I. XXXX, bývajúceho v J., J. XX, o udelenie súhlasu na podanie žiadosti o zmenu priezviska, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 30P/225/2017, o dovolaní matky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 18. mája 2021 sp. zn. 21CoP/156/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 18. mája 2021 sp. zn. 21CoP/156/2020 zrušuje a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo 17. júna 2020 č. k. 30P/225/2017-819 udelil súhlas matke namiesto otca na podanie žiadosti na zmenu priezviska na príslušný okresný úrad maloletého O. T., narodeného XX. K. XXXX E. J., G. (ďalej len „maloletý“) na zmenu priezviska na meno „G.“ a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Takéto svoje rozhodnutie odôvodnil právne ust. § 36 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej tiež len „ZoR“) a § 11 ods. 3 zákona č. 300/1993 Z. z. o mene a priezvisku. Vecne vychádzal z toho, že maloletý žije v kompletnej harmonickej rodine, tvorenej okrem neho jeho matkou, mladším bratom B. a manželom matky (a otcom B.) O. G.C., ktorého aj maloletý považuje za svojho otca, medzi ktorým a maloletým je vytvorený otcovsko-synovský vzťah, a za ktorého sa matka vydala v roku 2014 s prijatím aj jeho priezviska. Tohto času maloletý ako jediný člen rodiny zhora je nositeľom priezviska svojho biologického otca, s ktorým ale vzťah rodiča a dieťaťa vytvorený nie je, tento maloletého navštevuje 2x ročne a záujmom maloletého (ktorému inak dôvod nezhody jeho priezviska s priezviskom ostatných členov jeho rodiny a najmä matky je známy, vysvetliť ho však nedokáže), ako aj matky a jej manžela je docieľiť zhodu priezvisk v rodine a zabrániť posmeškom na účet maloletého v škole. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil súd prvej inštancie právne ust. § 52 CMP (Civilného mimosporového poriadku, t. j. zákona č. 161/2015 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení) a vecne nedostatkom dôvodu pre výnimku z pravidiel.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie otca (inak podanie v rozsahu 301

strán) v záhlaví označeným rozsudkom rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že návrh matky zamietol a i on vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení rozsudku zdôvodneného právne ust. čl. 5, §§ 35 a 43 ZoR a čl. 3 ods. 1, 6 ods. 2, 8 ods. 1 a 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa (príloha oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 104/1991 Zb.) konštatoval splnenie podmienok pre zmenu napadnutého rozsudku postupom podľa § 329 ods. 1 a § 388 CSP (Civilného sporového poriadku, t. j. zákona č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení) a potrebu učinenia z vyhodnotenia dôkazov a z nich plynúcich záverov odlišného skutkového záveru a prijatia právneho záveru o nesplnení predpokladov pre vyhovieť návrhu. Vyjadril názor, že v posudzovanom prípade nedošlo k naplneniu dôvodov hodných osobitného zreteľa pre udelenie požadovaného súhlasu, ak priezvisko maloletého bolo určené dohodou rodičov pri narodení dieťaťa, zmena priezviska matky dieťaťa po vydaní je skôr bežnou skutočnosťou a napriek záujmu maloletého na zmene nebol preukázaný taký stav nezájmu jeho biologického otca oň či neplnenia si ním rodičovských povinností, ktorý by požadované rozhodnutie odôvodňoval, čo platilo obdobne o nepravdepodobnosti nebezpečenstva traumatizácie maloletého (ponechaním mu doterajšieho priezviska).

3. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podala matka (ďalej tiež „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila poukazom na ust. § 420 písm. f) CSP, pretože súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. V dovolaní namietala okrem nedostatočného odôvodnenia a tým zapríčinennej nepreskúmateľnosti rozsudku a zamlčania odvolacím súdom pre ňu priaznivej (dovolaním ale bližšie neidentifikovanej) judikatúry predovšetkým rozporom zmeny rozsudku prvoinštančného súdu bez zopakovania dokazovania a nariadenia za tým účelom pojednávania so závermi z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) z 30. júna 2018 sp. zn. 2Obdo/33/2017, podľa ktorého odvolací súd nemôže prehodnotením dokazovania, ktoré vykonal súd prvej inštancie odlišne posúdiť skutkový stav prejednáwanej veci. Navrhla zrušenie rozsudku odvolacieho súdu s vrátením mu veci na ďalšie konanie.

4. Otec vyjadrením k dovolaniu (ďalším podaním v rozsahu 38 strán) priniesol viacero úvah na margo postupu nižších súdov i matky, zrejmy dovolací návrh však nepodal a opatrovník maloletého dovolací návrh nepodal vôbec.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie bolo podané včas a na to oprávnenou osobou, skúmajúc najprv splnenie podmienok prípustnosti dovolania dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (podľa § 420 písm. f) CSP) zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z tzv. zmätočnosťných vád uvedených v tomto ustanovení, znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 2 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak (odsek 1) a na účely tohto zákona sa pojmy žaloba, strana a spor vykladajú ako návrh na začatie konania, účastník konania (ďalej len „účastník“) a konanie podľa tohto zákona, ak z povahy veci nevyplýva inak (odsek 2).

9. Citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany (v mimosporových konaniach účastníka) nadobudla intenzitu porušenia jej (jeho) práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na

spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae, čiže odmietnutia spravodlivosti (v tu uvádzanej súvislosti pre prípad záujmu porovnaj tiež čl. 48 ods. 2 ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších ústavných zákonov a § 188 CSP v spojení s už vyššie citovaným § 2 CMP).

10. V preskúmvanej veci došlo podľa názoru dovolacieho súdu postupom odvolacieho súdu k naplneniu vady vyplývajúcej z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Táto vada spočíva v nesprávnom postupe odvolacieho súdu, ktorý na základe dôkazov vykonaných prvoinštančným súdom dospel k iným skutkovým zisteniam ako prvoinštančný súd a to bez toho, aby tieto dôkazy sám na pojednávaní nariadenom v súlade s ustanovením § 384 ods. 1 CSP zopakoval (a v súlade so zásadami bezprostrednosti a priamosti konania, vyjadrenými o. i. v čl. 8 a 13 Základných princípov CMP si tak zjednal podklad pre svoje rozhodnutie zásadne rovnocenný s podkladom, ktorý mal súd prvej inštancie). Tým zbavil účastníkov (vrátane toto namietajúcej dovolateľky) nielen práva na prítomnosť pri takto vykonávanom dokazovaní, ale i práva vyjadriť sa k výsledkom dokazovania a prípadne proti týmto brojiť buď vlastnými návrhmi na ďalšie dokazovanie alebo upriamením pozornosti súdu na ďalšie skutočnosti a dôkazy, majúce sa vykonať aj ex offio (z tzv. úradnej povinnosti súdu bez ohľadu na návrhy účastníkov, tu porovnaj aj § 36 CMP); čím bolo porušené ich právo na spravodlivý proces.

11. Vzhľadom na už uvedené tak dovolací súd ani nemal inú možnosť, než dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP). V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež tohto dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

12. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.